# Tập 1 — Ba Giấc Mộng Của Nàng Yasodharā

*Một Cuộc Đời, Một Vầng Nhật Nguyệt (Minh Đức Triều Tâm Ảnh)*

Của Nàng Yasodharā

Những chùm hoa vàng nghệ đã mấy lần nở, mấy lần tàn? Cây hoa hình cầu đổi màu đã bao mùa thay sắc, thay lá? Thời gian trôi đi, chảy đi... Những đám mây trên trời vẫn cứ tiếp tục lang thang vô định... Còn ta? Thái tử nghĩ, lang thang từ tư tưởng này sang tư tưởng khác. Những tư tưởng đứt khúc, gãy vụn... Tư tưởng nào cũng trùng trùng câu hỏi. Mọi dự định tươi mới, thoáng khắc sau là cũ kỹ, ít hôm sau là đối diện với cái bất toàn! Lời gió còn nói với ta rằng, những việc làm từ thiện dẫu cho với bàn tay dịu dàng và tấm lòng nhân ái cũng không làm dịu mát được lòng người, cũng không làm cho nhẹ bớt sự tham lam và ích kỷ của thế gian... Di mẫu và Yasodharā đã nhiều năm miệt mài công việc tương tế giúp đời bằng trái tim của người mẹ, rốt lại cũng vô ích mà thôi. Lòng tham của lớp người bất hạnh ấy nó lớn quá. Biếng nhác và ích kỷ nữa. Lúc nào cũng chờ đợi của bố thí. Lúc nào cũng khát thèm. Lúc nào cũng không biết đủ. Điều nguy hiểm hơn, là họ không chịu thay đổi hoàn cảnh, không chịu thay đổi nguyên nhân. Họ ngồi mà nhẫn chịu, mà im lặng như triết nhân hoặc than van số phận, định mệnh đã an bài! Bát cơm và manh áo phải từ bàn tay làm ra chứ? Ngôi nhà, các tiện nghi sinh sống... phải sửa sang, dọn dẹp, vá víu chỗ này, chỗ kia chứ! Thế mà họ không làm!

138 Một Cuộc Đời Một Vầng Nhật Nguyệt

Yasodharā nói rằng, dầu nhẫn nại vô cùng, dẫu lòng bi mẫn cũng lớn lắm, nhưng đến một lúc nào đó cũng phải thui chột đi... Người ta giúp đỡ thì cũng có hạn. Ai dường như cũng mệt mỏi cả rồi! Thuở xưa, mẹ ta thuở sinh tiền, cứ đến kỳ đầu và giữa tháng là bố thí bốn ức đồng tiền vàng (bốn trăm ngàn), cuối đời cũng cạn kiệt, phụ vương bực lắm nhưng cũng phải mỉm cười. Bây giờ, tiền bạc dành dụm của ai cũng hết sạch cả mà họ vẫn không chịu khó rèn tập các công việc làm ăn... Ngôi trường, à lớp học, lớp học của ta cũng thất bại từ lâu rồi! Bao nhiêu tâm huyết bỏ ra, lớp học hình thành, mời thầy giáo giỏi khắp nơi về giảng dạy. Đầu niên khóa hai bảy người, cuối niên khóa chỉ còn mười! Vẫn dạy, vẫn học, vẫn duy trì, vẫn lương hướng hậu hĩ cho giáo sư, nhưng qua năm hai chỉ còn bốn! Rồi cứ thế nó tan dần, tan dần như hạt tuyết dưới ánh mặt trời. Thế nhưng ta vẫn chưa chịu thua, ta quy tụ con em trong hoàng gia, quý tộc để giúp họ một căn bản tri thức vững vàng, nhưng rồi cũng lụi tàn. Người chịu khó học hỏi như thắp đuốc ban ngày để đi tìm trăng sao! Con người không chịu tiến hóa, không chịu động não để tầm cầu kiến thức, hiểu biết... Thôi, đành vậy, chứ biết sao! Ta học được hai bài học làm người. Thứ nhất, có cái gì đó như đã mọc rêu lưu niên, lưu cữu trong tâm địa của chúng sanh; cả một hầm thói hư tật xấu, không thể trong một sớm một chiều mà cải hóa được. Thứ hai, có cái gì đó như lực cản, như ngăn bít trí óc nên chúng không chịu thăng hoa, hướng đến các giá trị cao hơn; chúng luôn bằng lòng với đời sống thụ hưởng nhờ tập cấp truyền đời trao lại. Nói tóm lại, tuổi thanh niên của ta và của các ông hoàng bạn hữu đã hoang phí sức lực để đi theo một lộ trình vô vọng. Vả,

nếu có thành công thì thành công ấy cũng chỉ là cơ hội tốt cho giới cấp lãnh đạo tăng trưởng lòng tham, tăng trưởng sự hưởng thụ, tăng trưởng sự tranh giành địa vị và quyền lợi mà thôi!

Minh Đức Triều Tâm Ảnh 139

Không có một ánh sáng nào, không có một lối thoát nào trong các giá trị tại thế... trên con đường xuôi theo dòng đời! Buồn quá, thái tử muốn đi du ngoạn đây đó nhưng phụ vương không cho. Ngài chỉ nói nhẹ nhàng rằng: -"Một vương tử Sākya, theo truyền thống, không được phép phiêu bạt giang hồ như một khất sĩ, như một gã chăn cừu lang thang, hoặc như một thương nhân với đoàn lạc đà lếch thếch, ì ạch từ phương này sang xứ khác" Thái tử hỏi lại: -"Vậy bổn phận và trách nhiệm của hoàng nhi phải là như thế nào hở phụ vương?" -"Là luyện tập võ nghệ, coi binh pháp, tập điều hành và quản lý bộ máy vương quốc để cai trị muôn dân như trẫm vậy" -"Võ nghệ, binh pháp hoàng nhi không biết còn ai là thầy nữa, không biết tầm học ở đâu nữa gần mười năm qua rồi. Còn điều hành và quản lý bộ máy, hoàng nhi cũng đã từng tập sự, nhưng sự cải cách, đổi mới dầu tốt đẹp thế nào cũng bị cản trở - thì hoàng nhi biết làm gì nữa?" Đức vua Suddhodana nín lặng, không mở lời được, ngài cũng bất lực. Tất cả họ đều là con người cũ, tư duy cũ, truyền thống cũ; đã an toàn, đã định vị trên tập cấp thượng đẳng... thì dại gì đi theo cái mới, khi biết rõ cái mới ấy sẽ dần dần tước mất uy thế và lợi quyền của họ! Hóa ra họ cũng không sai! Họ không sai thì tư duy, việc làm của thái tử chưa chắc đã đúng!? Ôi! Cái đúng, cái sai trên cuộc đời này quả là lạ lùng!? Từng buổi sáng, từng buổi sáng... Thái tử ngồi lặng ở hiên sau nhìn lên đỉnh Himalaya; tâm trí chàng thường lìa cái giới hạn chật hẹp của cung đình để phiêu diêu vào những thế giới xa xăm chưa hề thấy, chưa hề biết. Học lịch sử dân tộc, chàng biết rằng, dòng dõi huyết thống của chàng khởi nguyên từ hướng Tây bắc xa xôi, điệp trùng sông núi mà 140 Một Cuộc Đời Một Vầng Nhật Nguyệt

tràn xuống đây, chiếm lấy những bình nguyên màu mỡ để làm ruộng và chăn bò. Nơi ấy là đâu? Rồi dòng giống Aryan của chúng ta còn tìm đến những phương trời nào khác nữa? Còn từ đây đến đỉnh tuyết trắng ấy là xa hay gần? Theo sách học địa lý thì từ Kapilavatthu đến đó chỉ có vài trăm yojana (do-tuần) nhưng rất khó đến. Vì sao vậy? Vì sau lưng kinh thành có xóm làng, đi mãi sẽ đến một cổ trấn; nếu đi nữa thì sẽ gặp những cánh rừng bạt ngàn lau sậy, rừng nguyên sinh thâm u; và ở đây vô vàn là hổ, báo, voi, tê giác, rắn vua, rắn chúa đủ loại... Nhiều người mạo hiểm đến đấy đã bỏ mạng bởi thú dữ và sốt rét. Nếu ai may mắn đi qua hết những chướng ngại ấy thì sẽ bắt gặp một đồng cỏ bằng phẳng, cây cối thưa thớt... Cứ đi nữa thì sẽ gặp những ngọn đồi, những thung lũng xinh tươi hoa cỏ. Bây giờ, ngước mắt lên sẽ bắt gặp rặng núi Mahābhārata hùng vĩ như cắt ngang chân trời... Đứng từ đây, thái tử nghĩ, sách bảo là có thể nhìn thấy nó; nhưng chàng không thấy. Có lẽ là do khí đá và sương mù. Sau dãy núi ấy còn trùng trùng dãy núi, lên cao dần, lên cao dần... và cái đỉnh cao nhất kia chính là Himalaya mà ai cũng nhìn thấy được! Kinh sách ngàn xưa nói rằng, nơi ấy, lúc nào cũng có những vị tiên ẩn tu đắc đạo! Đắc đạo là trở về với Phạm Thể? Và con đường ấy chỉ có cách là tìm trốn giữa rừng sâu, giữa non cao tuyết lãnh? Ôi, kiến thức

của ta quá hữu hạn, ta không biết gì đến đời sống cũng như cứu cánh của những ẩn sĩ ấy! Những hôm khác, thái tử lại ngồi tư lự nhìn về hướng Đông. Chàng đã một lần sang quê ngoại. Nhưng xa tít từ Devadaha trở đi, chỉ cần vài ba ngày đường thì có thể đến bao nhiêu quốc độ ở phương mặt trời mọc? Nhưng chênh về hướng Đông bắc thì nguy hiểm lắm, nên dừng lại, không nên đi. Vì đấy là rừng rậm tiếp rừng rậm. Đây lại là quê hương của một loại thổ dân da đen, rất hung dữ, chuyên nghề săn bắn để giết thịt, và họ cũng đã từng giết bộ hành lai Minh Đức Triều Tâm Ảnh 141

vãng để nướng thui! Ngôn ngữ của họ không ai phiên dịch được, có lẽ là một bộ lạc cổ sơ còn sót lại! Hướng Tây và Tây bắc, Thái tử cũng đã từng ngồi đăm chiêu. Từ lãnh thổ của Sākya có một con đường lớn, theo ngựa hoặc theo lạc đà đi mãi, chừng năm, sáu ngày đường là đến trấn thành đầu tiên của đế quốc Kosala tên là Setaya. Từ đó, làng mạc tiếp làng mạc, đi mãi, xa khá nhiều ngày đường nữa sẽ đến kinh đô Sāvatthi, có vị đại vương oai hùng mà ai cũng phải cúi đầu kể cả đức vua Suddhodana. Đây là xứ sở của quân hùng tướng mạnh. Khắp các nẻo đường từ thành thị đến thôn quê, quân đội nhà vua thay phiên nhau canh phòng cẩn mật tại các điểm gác. Đồng thời, còn có những chiến sĩ trên lưng những chiến mã oai hùng, giáp bào, vũ khí cùng mình, tuần hành ngày đêm trên các con lộ huyết mạch. Họ cẩn trọng giữ gìn an ninh cho các đoàn xe thương mãi lữ hành, kĩu kịt hàng hóa vào kinh thành cũng như rải ra các thị trấn. Bọn đạo tặc vũ trang thường không dám đụng độ với đội quân chuyên nghiệp thiện chiến này. Cũng từ đây, đoàn xe thương buôn khởi hành đi xa, ít khi họ dừng lại Kapilavatthu, mà đi mãi, đi mãi nhiều chục ngày đường để đến Kusinārā, đến Vesāli. Hàng hóa được trao đổi ở nơi này. Nhưng có đoàn lại theo phà vượt qua sông Gaṇgā, đến Pāṭaligāma... rồi tiếp tục hành trình thiên lý đến kinh đô Rājagaha - để trao đổi hàng hóa với một đế quốc giàu mạnh khác, là Māgadha. Tại Pāṭaligāma, học địa lý ta còn biết được rằng, mọi người có thể theo thuyền, dong buồm lên hướng thượng lưu sông Gaṅgā, chỉ vài ba ngày là đến hai thành phố lớn là Bārāṇasī và Payāga trù phú, thạnh mậu và sầm uất... -“Ôi, là những đất nước mênh mông, chỉ với trí tưởng thôi, ta đã không thể đi cho hết. Ngay bốn bức tường thành nơi này mà ta cũng chưa được phép bước ra, dạo chơi để

142 Một Cuộc Đời Một Vầng Nhật Nguyệt

thấy, để nghe và để tư duy, để chiêm nghiệm về bí mật của cuộc sống!” Đôi khi, Yasodharā muốn cùng chia sẻ trầm tư với thái tử, lặng lẽ như cánh bướm, đến gần bên, hỏi: - Bên kia những phương trời có cái gì, thái tử học hỏi nhiều, kiến văn cũng lắm, có thể cho thiếp hiểu một phần nhỏ, được chăng? Thái tử lắc đầu, mỉm cười: - Thật ra, có thấy tận mắt mới biết được. Lịch sử châu Diêm-phù-đề đầy những huyền thoại và truyền thuyết không vội tin mà cũng không vội phủ nhận. Lịch sử dòng tộc ta có một khoảng trống về tổ tiên phát nguyên từ vùng Tây bắc. Họ là những ai? Họ ở đâu? Các quốc độ ở phía sa mạc, ở phía chân trời mù mịt với những đoàn lạc đà lầm lũi cõng hàng... để đi về những đâu nữa? Rồi trước đó nữa, bao nhiêu nền văn minh mà nay đã hủy diệt? Con người tồn tại để làm gì? Hay là xây dựng để rồi hủy nát, vô căn nguyên, vô mục đích? Cứu cánh của cuộc đời là gì? Tại sao ai cũng lo lắng, bất an và sợ hãi? Có

nụ cười và có nước mắt thật, nhưng thế gian có hạnh phúc không? Hạnh phúc ấy nằm ở đâu? Gopā! Ở nơi ta lúc nào cũng trùng trùng câu hỏi như vậy đó. Tâm trí ta cứ lang thang mãi, không được yên, hãy thông cảm cho ta nhé! Tâm trí ta cứ bay lượn tận đâu đâu ngoài bốn hướng mây trời chưa được thấy, chưa được biết, hãy hiểu cho lòng ta nhé, Gopā! Hôm kia, như đã quyết định, thái tử tìm gặp đức vua, lại xin: - Hoàng nhi buồn quá, phụ vương! Hãy cho hoàng nhi đi chơi đâu đó một thời gian cho khuây khỏa! Đức Suddhodana trầm ngâm giây lát: - Con năm nay đã bao nhiêu xuân thu rồi, Siddhattha? - Dạ, đã hai mươi lăm tuổi, thưa vương phụ!

Minh Đức Triều Tâm Ảnh 143

- Ta già rồi, Siddhattha, ta muốn có đứa cháu trai mà trông đã mỏi mòn con mắt. Vợ chồng con đang còn tuổi thanh xuân, con không thể để cho Yasodharā ở cung một mình mà đi đây đi đó được. Vả lại, dòng tộc Sākya của chúng ta chưa có kẻ ngao du lang thang! Thái tử cúi đầu, nghĩ thầm: “Phụ hoàng mong ta có đứa con trai, điều ấy cũng có cái lý của người! Nhưng kiếp sống của chính ta cũng bế tắc, tăm tối; không biết mục đích của đời người là gì? Hạnh phúc ở đâu? Ta sao đành tạo thêm một sinh linh trôi nổi giữa biển khổ này nữa! Vả, Yasodharā cũng chưa muốn có con! Như vậy, nếu chưa có con thì ta không thể đi đâu được cả.” Tối về, thái tử đem chuyện ấy tâm sự với Yasodharā, nàng nói xa xôi: - Thời gian gần đây, thiếp đều nằm mộng thấy những điềm triệu bất tường... - Hãy kể đi, Gopā! Xem thử ta có thể chia sẻ với nàng được chăng? - Vâng! Thiếp nằm mộng thấy một con voi trắng với hai chiếc ngà vàng chói lọi, trên lưng là một chiếc ngai được trang trí châu báu sáng ngời... Chiếc ngai trống không! Con voi lừng lững, khoan thai bước ra khỏi cổng thành hướng Đông nam, nó đi không ngoảnh lại. Trong lúc ấy, giữa hư không hiện ra những vị thiên thần, phục sức giống thiên binh, thiên tướng, cất tiếng hớt hãi: “Hãy giữ con voi thần ấy lại! Nó là linh hồn của quốc độ. Nó mà bỏ đi thì kinh thành Kapilavatthu sẽ trống không!” Trong lúc ấy, thiếp chới với, chạy theo, vấp té rồi tỉnh dậy, trán đổ mồ hôi, tim đập như trống chầu... Thái tử ơi! Thiếp sợ quá! Con voi kiêu hùng ấy là chàng chăng? Thái tử an ủi: - Ồ, hoàn toàn là do nàng tưởng tượng! Ta có đi đâu, ta vẫn ở bên nàng hằng đêm, hằng ngày đây mà! 144 Một Cuộc Đời Một Vầng Nhật Nguyệt

Yasodharā kể tiếp: - Giấc mộng thứ hai. Thiếp thấy bốn vị trời, thân thể to lớn, đứng chật cả hư không, oai hùng hết mực; họ thò tay nhấc bốn cổng thành quăng ra biển xa. Lát sau mây trắng vần vũ, hiện ra một con đường lên cao, lên cao mãi giữa trời xanh. Con đường càng lên cao thì ngọc ngà, châu báu, ngai vàng, vương miện, mỹ nữ... rơi xuống... Trên đỉnh của con đường, có một chiếc bóng, trông rất giống thái tử... cứ lướt cao, lướt cao mãi... mờ dần, mờ dần rồi tan nhòa giữa trăng sao... Thái tử ơi, khi trông lại, mỹ nữ ấy chính là thiếp, một mình, cô đơn, hiu quạnh... Thái tử đừng bỏ thiếp bơ vơ giữa cuộc đời mà ra đi nhé! - Chiếc bóng mờ dần giữa trăng sao, đẹp đấy chứ, Gopā! Yasodharā giận dỗi: - Đẹp! Đẹp! Thiếp quạnh quẽ ngồi khóc một mình mà đẹp à? - Vì nàng mộng mị đó thôi! Nào, còn giấc mộng nào nữa không? Cứ kể đi rồi ta sẽ đoán cho! - Lần thứ ba! Yasodharā sụt sùi kể tiếp - Lần này thì đẹp thật, có hai con chim hạc màu hoàng kim, tha một bông sen trắng từ trên mây xanh bay xuống; chúng bay, bay chập

chờn giữa trăm hoa, trăm sắc, giữa hàng chục tiếng đàn, tiếng sáo âm thanh trầm bổng, du dương... Hai con chim hạc càng bay xuống gần thiếp chừng nào thì chúng càng lớn lên chừng ấy. Bông sen cũng vậy, nó cứ to lớn, lừng lững... nó phủ trùm thiếp rồi tan mất, chỉ còn lại hương thơm ngào ngạt... Trong cơn mơ, thiếp nhìn lại chỗ chàng nằm, không thấy chàng đâu, ở đấy chỉ có một vầng trăng! Thái tử chợt cau mày: - Những giấc mộng của nàng đều kỳ lạ lắm, Gopā! Bông sen trắng tan mất, chỉ còn một vầng trăng! Đẹp lắm nhưng cũng kỳ lạ lắm. Ta không nói là điềm triệu ấy vui hay buồn, mà nó thật là kỳ lạ! Trong một lúc, ta chưa đoán nổi đâu.... Minh Đức Triều Tâm Ảnh 145

Có điều, ta thấy rất rõ, biết rất rõ, nó liên hệ thiết cốt đến rất nhiều kiếp sống trước đây của chúng ta. Gopā biết không, từ tám tuổi, ta đã đọc những câu kệ của nhiều chân sư trên thế giới, ta biết cả cách tính toán những phân tử của quả địa cầu, ta rất rành về ngôn ngữ của rất nhiều bộ tộc hiện đã mất tích trên thế giới... Các thầy phụ đạo của ta dầu thông kim, bác cổ nhưng họ cũng đành chịu vì cái biết của ta thuộc về thế giới khác, những thế giới đã khuất chìm vào quá khứ xa xăm. Vậy, cái biết ấy từ đâu ra? Lại nữa, giữa hằng trăm mỹ nữ đẹp đến chim sa cá lặn mà ta vẫn thờ ơ; nhưng khi gặp nàng, trái tim ta lại rung động? Đấy không là điều kỳ diệu sao? Đấy không là điều làm ta ngạc nhiên sao? Ta và nàng, có lẽ đã có nhân duyên từ nhiều đời kiếp trước, chúng ta đến với nhau, xây dựng gia đình, vui vầy tổ ấm có lẽ là cùng chí hướng, cùng tâm nguyện để thực hiện một cái gì đó rất cao cả - mà ta chưa nhớ đấy thôi, Gopā! - Điều đó thì đúng! Yasodharā gật đầu - Vì thiếp cũng có cảm nhận tương tự. Thiếp không phải gặp chàng lần đầu trong cuộc thi sắc đẹp, mà trước đó nữa, năm thiếp mười hai tuổi, lần đầu theo mẫu hậu sang thăm Kapilavatthu! Hôm đó, thiếp thấy chàng đang từ hoàng cung đi ra! Thoáng thấy gương mặt của chàng, dáng dấp của chàng... thì trái tim thiếp nó nhảy loạn trong lồng ngực... Quả thật là đáng xấu hổ! Một cô bé mười hai tuổi mà đỏ mặt bởi một chàng trai đồng lứa, không biết dấu mặt đâu cho đỡ thẹn! Thái tử cười vui: - Thú vị lắm, rồi sau đó ra sao? - Còn ra sao nữa! Thấy thiếp như vậy, mẫu hậu quay lại, ân cần hỏi: Sao vậy, Gopā! Con cảm nắng à? Sao mặt con lại đỏ au như thế? Có sao không con? - Chuyện kỳ diệu đấy, Gopā! Vậy thì ta quả quyết rằng, ta với nàng kết duyên phu thê trải qua rất nhiều kiếp sống rồi. Gặp nàng, ta cảm giác một mối thân quen lạ lùng. Lại 146 Một Cuộc Đời Một Vầng Nhật Nguyệt

nữa, sống với nàng, những cử chỉ, thái độ ta vừa khởi ý là nàng đã hiểu rồi, đã biết rồi. Đấy chính là dòng tâm quen thuộc từ quá khứ, chứ không thể là kiếp này, Gopā! Có một cái gì đó vô danh, ẩn mật đã khuất chìm... ta phải có bổn phận phải tìm cho ra, Gopā! Yasodharā có vẻ lo lắng: - Đó có thể là cái gì, thái tử! - Ta chưa rõ lắm, nhưng mà này, Gopā! Chắc nàng cũng rõ, các thú vui ngũ dục, ta không mê luyến; đời sống đế vương ta cũng cảm thấy tầm thường; danh vọng và quyền lực ta cũng không tham muốn. Tất cả cái vị ngọt ấy, thế gian khát khao, mơ ước mà sinh ra tranh giành, thủ đoạn, chiến tranh... Còn ta thì lại muốn đi tìm cái gì khác, mà cái khác đó hiện nó chưa hề có mặt trên cuộc đời này...! Trong ta đang có ý tưởng mơ hồ như vậy đó! Yasodharā tròn mắt: - Chưa hề có mặt trên cuộc đời? - Đúng vậy, Gopā! Vì trên cuộc đời, cái gì ta cũng cảm giác bất toàn, đổ vỡ, bất toại nguyện! Cả hai chìm vào yên lặng. Cuộc đối thoại không biết bao nhiêu lần tương tợ như thế đã đi vào chỗ bế tắc. Yasodharā thầm

nghĩ: “Chính những ý nghĩ như thế, một lúc nào đó, thái tử sẽ đi tìm một thế giới khác chăng? Rồi chàng sẽ rời xa ta chăng? Ba giấc mộng, ta đã lo sợ, đã cảm giác là những điềm bất tường! Biết đâu có một đứa con, nó sẽ ràng buộc được chàng ở lại với ta mãi?”

*Nguồn: Giảng Sư (giangsu.io.vn) — văn bản trích từ kho sách cổ và kinh điển.*